

Bakgrunn for utredningsprogram

Middelthuns gate 29

Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95

Telefaks: 22 95 90 00

E-post: nve@nve.no

Internett: www.nve.no

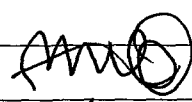
Org. nr.:

NO 970 205 039 MVA

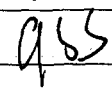
Søker/sak: **Troms Kraft Produksjon AS / Bjørnevatn vindkraftverk**

Fylker/kommuner: **Sør-Varanger kommune**

Ansvarlig: **Arne Olsen**

Sign.:

Saksbehandler: **Gudmund S. Sydness**

Sign.:

Dato: **08 NOV 2010**

Vår ref.: **NVE 200902421 - 40 ke/gss KE - 29/10**

Sendes til: **Troms Kraft Produksjon AS, hørings- og orienteringsinstanser**

Troms Kraft Produksjon AS – melding om Bjørnevatn vindkraftverk i Sør-Varanger kommune i Finnmark fylke. Sammenfatning av høringsuttalelser og fastsetting av utredningsprogram.

Innhold

1	Innledning.....	3
2	Behandlingsprosessen.....	3
2.1	Høring.....	3
2.2	Møter	3
3	Innkomne merknader	4
3.1	Lokale myndigheter	4
3.2	Regionale myndigheter	4
3.3	Sentrale myndigheter	4
3.4	Nettselskaper.....	5
3.5	Tekniske instanser	6
3.6	Interesseorganisasjoner.....	6
3.7	Grunneiere og privatpersoner	6
3.8	Merknader fra Miljøverndepartementet.....	7
3.9	Tematiske konfliktvurderinger	7
3.9.1	Generelt om tematiske konfliktvurderinger.....	7

3.9.2	Tematisk konfliktvurdering av det planlagte vindkraftverket.....	7
4	Generelt om utredningsprogram for vindkraftverk.....	7
5	NVEs kommentarer til utredningsprogrammet.....	8
6	Tiltaksbeskrivelse	8
6.1	Beskrivelse og begrunnelse for tiltakene	8
6.2	Forholdet til andre planer.....	8
6.3	Infrastruktur og nettilknytning.....	8
7	Prosess og metode.....	9
8	Tiltakets virkninger for miljø og samfunn.....	9
8.1	Visuelle forhold	9
8.2	Naturmangfold.....	10
8.3	Inngrepsfrie naturområder (INON).....	11
8.4	Forurensning (støy, skyggekast og annen forurensning)	11
8.5	Nærings- og samfunnsinteresser.....	11
8.5.1	Reindrift.....	11
8.5.2	Luftfart og kommunikasjonssystemer	11
9	Annet	12
9.1	Livskvalitet/helse.....	12
9.2	Forsyningssikkerhet.....	12
9.3	Forsvaret	12
9.4	Finnmarksloven	12

1 Innledning

Troms Kraft Produksjon AS planlegger å bygge og drive et vindkraftverk i området for bergverksvirksomheten til Sydvaranger gruve AS, (SG). Vindkraftverket vil ha en installert effekt på inntil 60 MW og bestå av 12-30 vindturbiner. Vindkraftverket planlegges tilknyttet regionalnettet i Varanger Kraft Nett AS sin nye transformatorstasjon i Bjørnevatn via jordkabel.

I dette notatet sammenfattes og drøftes de høringsuttalelser som har kommet inn til meldingen. På grunnlag av vedlegg II i forskrift om konsekvensutredninger, forslag til utredningsprogram, innkomne merknader og NVEs egne vurderinger, fastsetter NVE ett utredningsprogram for tiltaket. Utredningsprogram følger i eget brev til tiltakshaver.

2 Behandlingsprosessen

NVE har behandlet meldingen etter plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredning.

2.1 Høring

Meldingen om vindkraftverket ble sendt på høring til berørte instanser den 11.6.2009. Høringsfristen var satt til 30.9.2009. Følgende instanser/organisasjoner fikk meldingen til uttalelse:

Sør-Varanger kommune, Finnmark fylkeskommune, Fylkesmannen i Finnmark, Sametingets miljø- og kulturvern avdeling, Reindriftsforvaltningen i Alta, Reindriftsforvaltningen i Øst-Finnmark, Naturvernforbundet i Finnmark, Natur og Ungdom, Natur og Ungdom – Finnmark, Varanger Kraft Nett AS, Tromsø Museum, Fiskeridirektoratet Region Finnmark, Kystverket Troms og Finnmark, Reinbeitedistrikt 1, Reinbeitedistrikt 2, Reinbeitedistrikt 3, Reinbeitedistrikt 4, Reinbeitedistrikt 5, Reinbeitedistrikt 6, NHO Reiseliv region Nord-Norge, Direktoratet for naturforvaltning, Statens landbruksforvaltning, Statens forurensningstilsyn, Statens veivesen, region nord, Riksantikvaren, Mattilsynet, Bergvesenet, Norges naturvernforbund, Norges miljøvernforbund, Bellona, Norsk Ornitologisk Forening, Den Norske Turistforening, Norges jeger- og fiskerforbund, Meteorologisk institutt, Luftfartstilsynet, Forsvarsbygg, Telenor, servicesenter for nettutbygging, Avinor AS, Norkring AS, og Statnett SF.

Meldingen ble sendt til orientering til: Olje- og energidepartementet, Miljøverndepartementet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap – region Nord-Norge, Norsk institutt for by- og regionsforskning og Enova SF.

NVE har forelagt utredningsprogrammet for Miljøverndepartementet iht. forskrift om konsekvensutredning av 1. juli 2009 § 8.

2.2 Møter

NVE arrangerte offentlig møte og møte for lokale og regionale myndigheter i Kirkenes den 22.6.2009. I møtene orienterte NVE om saksbehandlingsprosessen, og tiltakshavere var representert og orienterte om meldingen med forslag til utredningsprogram.

I henhold til "Avtale om gjennomføring av konsultasjoner mellom Sametinget og NVE" av 31.3.2009 ble det avholdt konsultasjonsmøte med reinbeitedistrikt 5c den 29.4.2010.

3 Innkomne merknader

Det har kommet inn 15 merknader til meldingen med forslag til utredningsprogram. Disse er sammenfattet nedenfor.

3.1 Lokale myndigheter

Sør-Varanger kommune uttaler seg i brev av 6.10.2009. Avdelingsleder for plan og økonomi skriver at hensynet til hyttebebyggelsen som ligger ved Ørnevann i nærheten av gruveområdet må tas spesielt hensyn til. I tillegg bes det om at det må tas hensyn til det visuelle miljø ved at vindturbinene ikke plasseres slik at de blir plagsomme for de som ferdes i områdene rundt gruveområdet.

3.2 Regionale myndigheter

Finnmark fylkeskommune uttaler seg i brev av 21.10.2009. Fylkeskommunen skriver at de anser områdene rundt konsesjonsområdet til SG som av meget stor regional betydning, og at tiltaket vil berøre gruveindustrielle kulturminner fra begynnelsen av 1900-tallet. Fylkeskommunen mener derfor at tiltaket kan komme i konflikt med nasjonale eller viktige regionale kulturminneverdier og/eller landskapsverdier. Fylkeskommunene mener også at det er potensial for funn av ukjente automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet. Videre krever fylkeskommunen at det utredes hvilke virkninger tiltaket vil ha for automatisk fredete- og nyere tids kulturminner og hvilke virkninger tiltaket vil ha for verneverdig bebyggelse og bygningsmiljø, kulturmiljø og landskap. Fylkeskommunen krever også tiltakets virkninger for kulturminner og kulturmiljø må vises ved bruk av definerte influensområder.

Finnmark fylkeskommune ønsker videre at tiltaket presenteres med skisser, modeller og fotomontasjer som visualiserer tiltakets omfang, inngrep i landskapet og konsekvenser utover selve tiltaksområdet. Avslutningsvis skriver fylkeskommunen at den kulturminnefaglige delen bør gjennomføres av en konsulent med nødvendig faglig og regional kompetanse, og ikke av regional kulturminneforvaltning. Fylkeskommunen mener at undersøkelsesplikten iht. § 9 i kulturminneloven bør gjennomføres før et eventuelt konsesjonsvedtak fattes.

Fylkesmannen i Finnmark skriver i sin uttalelse av 29.6.2009 at det ikke er utført naturfaglige undersøkelser i utredningsområdet og at Fylkesmannens kunnskaper om området derfor er mangelfulle. Fylkesmannen er derfor av den mening at delutredningene om "Fugl og annen fauna" og "Flora" krever at det gjennomføres nye feltkartlegginger i henhold til relevante håndbøker utarbeidet av direktoratet for naturforvaltning. Fylkesmannen skriver videre at dersom det planlegges nye veier eller kraftlinjer så må temaet INON utredes selv om inngrepene ligger innenfor konsesjonsområdet. Avslutningsvis ber Fylkesmannen om at også de beredskapsmessige virkningene av tiltaket blir utredet og at det i forbindelse med de samfunnsøkonomiske virkningene også er viktig å se på om vindkraftverket har noen negative og/eller positive konsekvenser for forsyningssikkerheten.

3.3 Sentrale myndigheter

Sametinget skriver i brev av 28.9.2009 at utredningene må vise på hvilken måte reindriftsnæringen vil bli berørt av utbyggingen, både gjennom direkte tap av arealer til infrastruktur, og gjennom økt menneskelig aktivitet i områdene. Sametinget mener også det bør gjøres en vurdering av beitetap hvor det tas hensyn til alle eksisterende og planlagte inngrep i området. Sametinget mener videre at eventuelle virkninger for tradisjonell samisk utmarksbruk/utmarksnæring også bør vurderes. Eksisterende kunnskap bør suppleres med befaringer i området og samtaler med berørte utøvere. Videre skriver Sametinget at undersøkelsesplikten som følger av kulturminneloven § 9 må kunne anses som oppfylt før de kan godkjenne den omsøkte utbyggingen. Sametinget er av den oppfatning at undersøkelsesplikten bør oppfylles før konsesjonsvedtak fattes. Avslutningsvis skriver Sametinget at

deres retningslinjer for bruk av utmark jf. Finnmarksloven § 4, må legges til grunn for utredningsarbeidet, jf. Retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg vedlegg III pkt 2.

Sametinget ser ikke behov for konsultasjon i saken før utredningsprogrammet er endelig fastsatt.

Mattilsynet skriver i brev av 21.8.2009 at det ser ut til at det meldte vindkraftverket kan komme til å berøre nedslagsfeltet til Valpvatn, og dermed til Elvenes vannverk. Mattilsynet ber derfor at det utredes om byggingen kan ha noen konsekvens for drikkevannskvaliteten ved vannverket.

Direktoratet for naturforvaltning, DN, skriver i sin uttalelse av 30.9.2009 at det bør utredes sumvirkninger hvor den aktuelle meldingen sees i sammenheng med andre planer i regionen. DN ønsker at det utredes sumvirkninger for landskap, naturtyper, fugletrekk og rødlistearter. DN mener at det er viktig at konsekvensutredningene for landskap omfatter alle områder innenfor en radius på 10 km fra planområdet. I tillegg bør konsekvensutredningene omfatte spesielt viktige områder og landskap utover 10 km. Videre skriver DN at det etter deres vurdering ikke er tilstrekkelig å benytte eksisterende kunnskap for å vurdere konsekvensene av planlagte vindkraftverk med tilhørende infrastruktur på truede og sårbare arter. Mye av den eksisterende kunnskapen er gammel og DN ser behov for mer kartlegging med fokus på rødlistede/sårbare arter. Konsekvensutredningen bør også avdekke om vindkraftutbyggingen berører viktige trekkruiter for fugl.

Kystverket har i sin uttalelse av 21.8.2009 ingen merknader til tiltaket da de ikke kan se at tiltaket vil berøre bestemmelsene i havne- og farvannsloven. Kystverket gjør likevel oppmerksom på at alle tiltak i sjøområdene skal søkes og behandles etter havne- og farvannslovens bestemmelser.

Bergvesenet uttaler seg i brev av 18.9.2009. Bergvesenet har ingen merknader til meldingen, men ber om at tiltakshaver kontakter dem ved det videre arbeidet i planprosessen.

Luftfartstilsynet skriver i brev av 2.7.2009 at meldingen ikke inkluderer vurderinger av hvilke virkninger tiltaket kan få for sivil luftfart. Luftfartstilsynet krever at det skal utredes eventuelle virkninger for radar-, navigasjons-, og kommunikasjonsanlegg for luftfarten. Det kreves også at det skal utredes hvordan tiltaket vil ha innvirkning på inn- og utflyvningsprosedyrer for Kirkenes lufthavn, Høybukthøen.

Forsvarsbygg uttaler seg i brev av 30.7.2009. Forsvarsbygg ønsker en mer detaljert beskrivelse av prosjektet for å kunne gi en uttalelse. Forsvarsbygg ønsker kjennskap til detaljert turbinplassering, eksakt antall plassering og høydeangivelser. I tillegg ønsker forsvaret dokumentasjon på hvor mye elektromagnetisk støy som produseres og mål på vibrasjoner overført til terreng. Andre tekniske data etterspørres også, som hvilke støy som vil produseres ved forskjellige vindstyrker og retninger.

3.4 Nettselskaper

Statnett uttaler seg i brev av 28.9.2009 og fokuserer i sin uttalelse på virkninger for sentralnettet i området. Statnett skriver at det isolert sett er kapasitet nok i dagens sentralnett for det omsøkte tiltaket, og at en utbygging av 100 – 150 MW i østre Finnmark vurderes som svært positivt. Statnett minner videre på at det er svært mange planer om etablering av vindkraftverk i østre Finnmark, som til sammen utgjør et betydelig omfang. Til sammen utgjør disse planene over 2000 MW, et omfang som er langt større en eksisterende overføringskapasitet ut av området. Videre vises det til Statnett sine planer for utbygging av sentralnettet i Finnmark, som vil kunne åpne for et betydelig omfang av kraftproduksjon også øst i Finnmark.

3.5 Tekniske instanser

Avinor skriver i sin høringsuttalelse av 17.9.2009 at det skal gjøres rede for tiltakets eventuelle virkninger for omkringliggende radaranlegg, navigasjonsanlegg og kommunikasjonsanlegg for luftfarten. Videre bes det om at tiltakets eventuelle virkninger for inn- og utflygningsprosedyrene til omkringliggende flyplasser skal beskrives kort, og det bes om at det vurderes om vindkraftverket og tilhørende kraftledninger utgjør andre hindringer for luftfarten, spesielt for lavtflygende fly og helikopter.

3.6 Interesseorganisasjoner

Forum for natur- og friluftsliv i Finnmark, FNF, skriver i sin høringsuttalelse av 25.9.2009 at området som beskrives i meldingen grenser opp mot lett tilgjengelige og relativt bynære friluftsområder som er viktige for hyttefolk og øvrig befolkning. FNF ber om at det i konsekvensutredningen beskrives hvilke virkninger vindkraftverket kan få for nærliggende friluftslivsområder, inkludert hvilke avstander og sikkerhetssoner som de planlagte vindturbinene vil kreve. Det bes også om at utredningene må inneholde vurderinger av hvilke hensyn som må tas til fuglelivet i området. FNF frykter at en plassering av vindturbinene i ytterkant av gruveområdet vil redusere dagens friluftslivsareal, og forventer at det utredes et alternativ med turbiner plassert sentralt i SGs konsesjonsområde. Avslutningsvis skriver FNF at de forventer at det ikke plasseres vindturbiner på de høyeste toppene som f. eks. Fisketind, da dette kan bli et særdeles synlig inngrep.

Naturvernforbundet i Sør-Varanger uttaler seg i brev av 27.9.2009. Forbundet ser positivt på planene om etablering av vindkraftverk i et eksisterende gruveområde, men forventer at det gjøres et grundig arbeid for å minimere ulempene ved det planlagte tiltaket. Forbundet frykter at en plassering av turbiner i ytterkant av gruveområdet lett kan bli konfliktfylt og redusere dagens tilgjengelige friluftslivsareal. Det bes om at turbiner plasseres sentralt i gruveområdet og at det unngås utbygging av de høyeste fjelltoppene. Det bes også om at det tas hensyn til fugleforekomster som finnes nært opptil gruveområdets avgrensning.

3.7 Grunneiere og privatpersoner

Ørnevannet og omegn hytteforening uttaler seg i brev av 7.8.2009. Hytteforeningen ser i utgangspunktet positivt på etablering av et vindkraftverk som strømforsyning til Syd-Varanger gruve (SG), men tar samtidig opp flere tema i sin høringsuttalelse. Hytteforeningen representerer ca. 40 fritidsboliger som ligger i randsonen til konsesjonsområdet til Syd-Varanger gruves konsesjonsområde ved Kjellmannsåsen/Hyttemalmen. Hele tomteområdet rundt Ørnevann og Lomvvannet tilhører Finnmarkseiendommen. De fleste hytteeierne har kjøpt tomt av Finnmarkseiendommen, slik at hyttene nå står på privat grunn. Hytteforeningen ønsker at turbinene skal plasseres sentralt i gruveområdet, og skriver at dersom turbiner plasseres i randsonen til SGs konsesjonsområde vil dette i betydelig grad forringe landskapskvalitetene i området og gjøre det vanskelig å drive jakt. Hytteforeningen mener at en plassering sentralt i gruveområdet vil minimere virkninger for friluftsliv og for fugl og annen fauna. Videre skriver hytteforeningen at det vil være for nære å plassere turbinene 500m fra fritidsbebyggelse slik det beskrives i meldingen. Ved en plassering mer sentralt i gruveområdet mener hytteforeningene at virkninger av støy og skyggekast vil minimeres. Avslutningsvis nevnes det at det må tas hensyn til eventuelle helsemessige virkninger ved etablering av et vindkraftverk.

3.8 Merknader fra Miljøverndepartementet

3.9 Tematiske konfliktvurderinger

3.9.1 Generelt om tematiske konfliktvurderinger

Tematiske konfliktvurderinger ble behandlet i Stortingsmelding nr. 11 (2004-2005) Sametingets virksomhet i 2003. Gjennom konfliktvurderingene skal det systematiseres og kategoriseres informasjon om mulige konflikter mellom planlagte vindkraftverk og de ulike sektorinteressene, og derigjennom legge til rette for avklaring av disse gjennom konsesjonsbehandlingen. Målsetningen skal være å bidra til å finne vindkraftprosjekter som i størst mulig grad kan forenes med de ulike sektorinteressene.

Følgende temaer inngår i konfliktvurderingene:

- Miljø og kulturminner - konfliktvurderingen foretas av Direktoratet for Naturforvaltning og Riksantikvaren
- Reindrift - konfliktvurderingen foretas av Reindriftsforvaltningen
- Forsvaret - konfliktvurderingen foretas av Forsvarsbygg

NVE har fått ansvaret for å koordinere og sikre gjennomføringen av tematiske konfliktvurderinger av meldte og konsesjonssøkte vindkraftverk. En rekke andre temaer som ikke inngår i konfliktvurderingene, som for eksempel infrastruktur, vindressurser og økonomi, vil selvfølgelig også inngå som sentrale temaer i konsesjonsbehandlingen.

Prosjektene kategoriseres etter følgende generelle karakterskala:

- Kategori A: Ingen konflikt
Kategori B: Mindre konflikt
Kategori C: Middels konflikt, men mulig å redusere konflikt ved avbøtende tiltak som for eksempel mindre justeringer av parken som flytting/fjerning av et mindre antall vindturbiner. Eventuelt et område med stor verdi men stor usikkerhet om konfliktgrad, men hvor sektormyndighet tror konfliktgraden vil være stor ("føre var").
Kategori D: Stor konflikt, men mulig å redusere konflikt ved avbøtende tiltak som for eksempel omfattende justeringer av parken som flytting/fjerning av et større antall vindturbiner.
Kategori E: Svært stor konflikt. Avbøtende tiltak vil ikke kunne redusere konflikt.

3.9.2 Tematisk konfliktvurdering av det planlagte vindkraftverket

Det er ikke mottatt tematiske konfliktvurderinger i forbindelse med høringen av den aktuelle meldingen med forslag til utredningsprogram.

4 Generelt om utredningsprogram for vindkraftverk

En konsekvensutredning skal i nødvendig utstrekning omfatte de punkter som er listet opp i vedlegg III i forskrift om konsekvensutredninger av 1.7.2009. På bakgrunn av forskriften, innholdet i meldingen, innkomne høringsuttalelser og egne vurderinger skal NVE meddele et eget utredningsprogram for tiltaket. I tillegg er forslag til utredningsprogram som tiltakshaver la frem i

meldingen, lagt til grunn for vurderingen. Utredningsprogrammet er tematisk oppdelt, og omtaler både problemstillinger som skal belyses og fremgangsmåte.

I utredningsprogrammet skal NVE spesifisere og avgrense utredningskravene for direkte og indirekte virkninger for miljø, naturressurser og samfunn til de forhold som etter NVEs vurdering er vesentlige og beslutningsrelevante.

NVE har utformet utredningsprogram for Bjørnevatn vindkraftverk. Intern infrastruktur, dvs. kabler fra hver enkelt vindturbin til en felles transformator for vindkraftverket, nødvendige elektriske anlegg for nettilknytning, interne veier og atkomstvei, omfattes også av utredningsprogrammet.

Utredningsprogrammet er gitt til tiltakshaver i eget brev.

5 NVEs kommentarer til utredningsprogrammet

Nedenfor følger NVEs kommentarer til innkomne høringsuttalelser. I de tilfeller der NVE mener at krav og innspill fra høringsinstansene er dekket av kravene i utredningsprogrammet, er innspillene ikke gjengitt eller kommentert. Høringsuttalelser er kommentert der NVE mener det er behov for avklaringer og/eller presiseringer. Herunder kommenteres eventuelle krav fra høringsinstanser som ikke er tatt med i utredningsprogrammet.

Etter NVEs vurdering vil en konsekvensutredning som gjennomføres etter det fastsatte utredningsprogrammet gi et godt grunnlag for å kunne vurdere om det meldte vindkraftverket bør etableres eller ikke.

6 Tiltaksbeskrivelse

6.1 Beskrivelse og begrunnelse for tiltakene

Fylkesmannen i Finnmark skriver i sin høringsuttalelse at de ønsker at INON utredes for adkomstvei og planlagt nettilknytning selv om disse er innenfor det eksisterende konsesjonsområdet til SG. NVE vil her vise til andre kulepunkt under tema "Beskrivelse og begrunnelse for tiltaket" hvor det står at planområdet, direkte berørt areal, vindturbiner, veier, oppstillingsplasser, bygninger, kaier og kabelfremføringer skal beskrives og vises på kart. NVE viser videre til andre kulepunkt under "Prosess og metode" hvor det står at virkningene av nettilknytningen, adkomst- og internveier, oppstillingsplasser og bygninger skal utredes for alle relevante utredningstema som er angitt i dette programmet.

6.2 Forholdet til andre planer

DN skriver i sin høringsuttalelse at det meldte prosjektet må sees i sammenheng med andre planer i regionen, og ønsker at det utredes sumvirkninger for landskap, naturtyper, fugletrakk og rødlistearter. NVE finner det ikke aktuelt å kreve utredning av sumvirkninger i forbindelse med utredningsprogrammet. Når konsekvensutredning foreligger, vil NVE vurdere om utredning av sumvirkninger er beslutningsrelevant og eventuelt fremme dette som et tilleggskrav.

6.3 Infrastruktur og nettilknytning

Statnett skriver i sin høringsuttalelse at det er planlagt vindkraftverk i Øst-Finnmark som vil trenge betydelig større nettkapasitet enn det som er tilgjengelig i dagens nett.

NVE viser til tema "Infrastruktur og nettilknytning" kulepunkt tre som sier at kapasitetsforholdene i overføringsnettet i området skal beskrives. Videre skal eventuelle behov for tiltak i eksisterende nett beskrives.

7 Prosess og metode

Utredningsprogrammet inneholder konkrete anbefalinger om metodikk og fremgangsmåte for gjennomføring av utredningene.

NVE ber i utredningsprogrammet, jf. kulepunkt fem og seks i kapitlet "Prosess og metode", tiltakshaver om i nødvendig grad å ta kontakt med regionale myndigheter og berørte kommuner i utredningsarbeidet. NVE vil anbefale at tiltakshaver under utredningsarbeidet oppretter en samrådsgruppe. Gruppen bør bestå av representanter fra kommunen, berørte grunneiere og de antatt viktigste berørte lokale organisasjoner, herunder representanter for næringslivet. Det anbefales å avholde tre samrådsmøter i utredningsprosessen før konsekvensutredning og søknad sendes NVE.

Flere høringsinstanser spesifiserer hvilke metodikk som bør legges til grunn for utredningene.

NVE vil vise til kulepunkt nr. sju under "Prosess og metode", der NVE anbefaler at det brukes standard metodikk, for eksempel DN's håndbøker og NVEs veiledere, der dette anses som relevant.

8 Tiltakets virkninger for miljø og samfunn

8.1 Visuelle forhold

8.1.1 Landskap

Flere høringsinstanser skriver at tiltakets virkninger for tema "landskap" må utredes nærmere og at det må tas hensyn til hyttebebyggelsen i området.

NVE vil vise til tema "Landskap" og den beskrevne fremgangsmåten. I utredningsprogrammet, under "Fremgangsmåte", stiller NVE blant annet krav om at tiltakets visuelle virkninger skal synliggjøres ved hjelp av fotorealistiske visualiseringer fra nær avstand (opp til ca. 2-3 km) og mildere avstand (fra ca. 3-10 km). Visualiseringer skal også gjøres fra bebyggelse og skal omfatte adkomstvei, bygg, og nettilknytning der dette vurderes som viktig.

DN skriver at det er viktig at konsekvensutredningen omfatter alle områder innenfor en radius på 10 km fra planområdet. I tillegg bør konsekvensutredningen ta med spesielt viktige områder og landskap utover 10 km. NVE vil i denne sammenheng vise til fjerde kulepunkt under temaet "Landskap" hvor det står at det skal utarbeides ett teoretisk synlighetskart som viser vindkraftverkets synlighet inntil 20 kilometer fra vindkraftverkets ytre avgrensning.

8.1.2 Kulturminner og kulturmiljø

Finnmark fylkeskommune skriver i sin høringsuttalelse at de anser områdene rundt Bjørnevatn gruver som av meget stor regional betydning, og at tiltaket vil berøre gruveindustrielle kulturminner fra begynnelsen av 1900-tallet. Fylkeskommunen mener derfor at det kan komme i konflikt med nasjonale eller viktige regionale kulturminneverdier og/eller landskapsverdier. Fylkeskommunen mener også at det er potensial for funn av ukjente automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet. Videre krever fylkeskommunen at det utredes hvilke virkninger tiltaket vil ha for automatisk fredete og nyere tids kulturminner og hvilke virkninger tiltaket vil ha for verneverdig bebyggelse og bygningsmiljø, kulturmiljø- og landskap. Fylkeskommunen krever også tiltakets virkninger for kulturminner og

kulturmiljø må vises innenfor definerte influensområder. NVE viser i denne sammenheng til kulepunkt en, to og tre under tema "*Kulturminner og kulturmiljø*", hvor NVE krever at vetaksfredete-, automatisk fredete, og nyere tids kulturminner og kulturmiljøer skal vises på kart. Videre kreves det at potensialet for funn av automatisk fredete kulturminner skal angis, og at verdien av eksisterende kulturminner/kulturmiljøer skal angis. Det kreves også at direkte virkninger av tiltaket for kulturmiljø skal beskrives og vurderes, og at det skal redegjøres for hvordan virkninger av tiltaket kan unngås ved plantilpasninger.

Videre skriver Finnmark fylkeskommune og Sametinget i sine uttalelser at de forutsetter at undersøkelsesplikten som følger av kulturminneloven § 9 må oppfylles før det fattes konsesjonsvedtak. Etter NVEs vurdering vil tiltakshaver ved å gjennomføre utredningskravet under tema "*Kulturminner og kulturmiljø*" i tilstrekkelig grad beskrive og vurdere tiltakets virkninger for kulturminner i området. NVE legger til grunn at det er opp til tiltakshaver å vurdere om § 9 undersøkelser bør gjennomføres som en del av konsekvensutredningen. NVE vil ikke kreve at dette blir gjort som en del av utredningene. NVE viser til "*Fremgangsmåte*" under tema "*Kulturminner og kulturmiljø*" hvor NVE krever at områder eller strekninger hvor gjennomgang av dokumentasjon og kontakt med myndigheter/lokalkjente viser stort potensial for funn av hittil ukjente automatisk fredete kulturminner, skal vurderingene i nødvendig grad suppleres med befaringer i felt på barmark.

8.1.3 Friluftsliv og ferdsel

FNF, Ørnevannet og omegn hytteforening, Naturvernforbundet i Sør-Varanger og Sør Varanger kommune ber om at det utredes et forslag til turbinplasseringer hvor turbinene er plassert sentralt i gruveområdet da de frykter at turbiner i utkanten av gruveområdet vil ha store virkninger for utøvelsen av friluftsliv i området. Høringspartene ber om at det må fremgå av konsekvensutredningene hvilke virkninger et eventuelt vindkraftverk vil ha for tema friluftsliv, herunder om et slikt anlegg vil redusere egnet areal for utøvelse av friluftsliv.

NVE vil her vise til første kulepunkt under tema "*Friluftsliv og ferdsel*" hvor det står at det skal redegjøres for viktige friluftsområder som berøres av tiltaket. Videre skal det beskrives hvordan planområdet og tilgrensende områder i dag brukes til friluftsaktiviteter. Planområdets potensial som friluftslivsområde, uavhengig av dagens bruk, skal også omtales.

NVE viser videre til *fremgangsmåte* under tema "*Friluftsliv og ferdsel*", hvor det anbefales at DN håndbok nr. 18 og 25 benyttes i utredningen.

8.2 Naturmangfold

Fylkesmannen i Finnmark skriver i sin høringsuttalelse at det ikke er utført naturfaglige undersøkelser i utredningsområdet. Fylkesmannen mener derfor at det må foretas nye feltkartlegginger i forbindelse med utredning av temaene "Fugl og annen fauna" og "Flora" i henhold til relevante håndbøker utarbeidet av DN. Flere andre høringsparter uttaler at det er viktig at hensynet til fugl blir ivaretatt ved en eventuell utbygging av vindkraftverk i området. NVE viser her spesielt til tema "Fugl" og "Andre dyr" hvor det kreves at det skal vurderes hvordan anlegget kan påvirke kritisk truede, sterkt truede og sårbare arter jf. nyeste versjon av Norsk Rødliste. For fugl skal det videre vurderes hvordan tiltaket kan påvirke artenes adferd og bestand gjennom forstyrrelser, kollisjoner og redusert/forringet økologisk funksjonsområde. Det fremgår av utredningsprogrammet at der eksisterende dokumentasjon om fugl er mangelfull og det er potensial for kritisk truede, sterkt truede, og sårbare arter kan bli berørt av anlegget, bør det gjennomføres befaringer i området.

8.3 Inngrepsfrie naturområder (INON)

Fylkesmannen i Finnmark skriver i sin høringsuttalelse at det må fremgå av konsekvensutredningen hvordan inngrepsfrie naturområder påvirkes av vindkraftverket, inkludert eventuelle veier og nettutbygginger.

NVE mener dette ivaretas gjennom tema "Inngrepsfrie naturområder" hvor det kreves at tiltakets eventuelle virkninger for inngrepsfrie naturområder skal beskrives, og at eventuell reduksjon av inngrepsfrie naturområder skal tall- og kartfestes.

8.4 Forurensning (støy, skyggekast og annen forurensning)

Flere høringsparter, blant annet Sør-Varanger kommune, FNF og Ørnevannet og omegn hytteforening skriver at det må utredes om det meldte vindkraftverket vil påføre hytteeiere og friluftslivsutøvere støy- og skyggekast. Høringspartene ønsker at eventuelle turbiner skal lokaliseres sentralt i det eksisterende gruveområdet. NVE viser til temaene "Støy" og "Skyggekast og refleksblink" hvor det kreves at disse temaene blir utredet. NVE viser også til tema "Friluftsliv og Ferdsel" hvor NVE krever at det skal vurderes hvordan tiltaket vil påvirke bruken og opplevelsesverdien av området, inkludert visuelle virkninger og støy.

Mattilsynet skriver i sin høringsuttalelse at det meldte vindkraftverket kan berøre nedslagsfeltet til Valpevatn og således ha virkninger for Elvenes vannverk. Mattilsynet ber om at det må utredes om tiltaket vil ha virkninger for drikkevannskvaliteten i området. NVE viser her til kulepunkt tre under tema "Annen forurensning" hvor det kreves at tiltakets eventuelle virkninger for drikkevanns- og reservedrikkevannskilder beskrives.

8.5 Nærings- og samfunnsinteresser

8.5.1 Reindrift

Sametinget skriver at alle konsekvenser for samiske interesser, som reindrift, tradisjonell samisk utmarksbruk, næringsutøvelse, samisk kultur og samfunnsliv generelt, må utredes. Videre skriver de at relevante avbøtende tiltak også skal vurderes. Sametinget forutsetter at dette utredningsarbeidet blir gjennomført av personer med særlig kompetanse i samisk kultur og samfunnsforhold med evne til å benytte flere kildegrupper.

NVE viser til kulepunkt under tema "Reindrift", hvor det står at bruk av berørte områder skal beskrives, og at direkte og indirekte effekter av tiltaket på reindriften skal vurderes. Under beskrivelsen "fremgangsmåte" står det at utredningen skal gjøres på bakgrunn av eksisterende informasjon om beite-, kalvings-, luftingsområder m.m, og at disse eventuelt kan suppleres med befaringer. Det poengteres at reinbeitedistriktet/sidaer og reindriftsforvaltningen skal kontaktes som en del av arbeidet.

8.5.2 Luftfart og kommunikasjonssystemer

Luftfartstilsynet og Avinor skriver i sine høringsuttalelser at de ønsker utredning rundt eventuelle konsekvenser for sivil luftfart med tilhørende kommunikasjons-, navigasjons- og overvåkningsanlegg. NVE viser til andre, tredje og fjerde kulepunkt under tema "Luftfart og kommunikasjonssystemer" hvor det kreves at det skal gjøres rede for eventuelle påvirkninger for luftfart i området.

9 Annet

9.1 Livskvalitet/helse

Ørnevannet og omegn hytteforening skriver at det må tas hensyn til eventuelle helsemessige virkninger ved etablering av et eventuelt vindkraftverk i SGs konsesjonsområde for gruvedrift.

NVE mener de krav som er stilt under temaene "Landskap", Kulturminner og kulturmiljø", "Friluftsliv og ferdsel", "Forurensning" og "Infrastruktur og nettilknytning" er tilstrekkelige for å kartlegge virkningene vindkraftverket vil ha på befolkningen. Ytterligere utredninger av virkninger for helse/livskvalitet, vurderer NVE som ikke beslutningsrelevante.

9.2 Forsyningssikkerhet

Fylkesmannen i Finnmark skriver i sin høringsuttalelse at de beredskapsmessige virkningene av tiltaket blir utredet og at det gjennom utredningene må komme frem om tiltaket vil ha virkninger for forsyningssikkerheten i området. NVE viser til temaet "infrastruktur og nettilknytning" som etter NVEs vurdering ivaretar de nevnte forhold.

9.3 Forsvaret

Forsvarsbygg uttaler seg til meldingen på vegne av forsvaret og ber om detaljerte beskrivelser av det meldte vindkraftverket og tekniske data om de enkelte vindturbinene. NVE vil gå i dialog med Forsvaret så tidlig som mulig for å tilrettelegge for god informasjonsflyt gjennom utviklingen av prosjektet.

9.4 Finnmarksloven

Sametinget skriver i sin høringsuttalelse at deres retningslinjer for endret bruk av utmark, jf. Finnmarksloven § 4 må legges til grunn for utredningsarbeidet. NVE konstaterer at det meldte vindkraftverket i sin helhet vil være lokalisert innenfor SGs eksisterende konsesjonsområde, som i kommuneplanens arealdel er avsatt til bergverksvirksomhet.

Hva som skal forstås av utmark følger av friluftsløven § 1a. I henhold til bestemmelsens annet ledd, vil alt som ikke regnes som "innmark" etter bestemmelsens første ledd, være "utmark". Det følger av første ledd, 3.punktum jf. 2. punktum, at "område for industrielt eller annet særlig øyemed hvor allmennhetens ferdsel vil være til utilbørlig fortrengsel for eier, bruker eller andre", regnes "også like som innmark". At allmennhetens ferdsel må være til "utilbørlig fortrengsel" kan forstås som at ferdselen må fortrenge rett og/eller rimelighet.

Videre konstaterer NVE at Miljøverndepartementet i Rundskriv T3/07 har lagt til grunn at man i bestemmelsens tredje punktum sikter til:

"områder som er gjenstand for eksklusiv bruk til et bestemt formål, og der alminnelig trafikk vil virke uheldig. Bestemmelsen kan få anvendelse bl.a. på område omkring gruveanlegg og annet industrielt anlegg (...)"

Basert på det overstående forstår NVE det slik at det meldte planområdet ikke kan forstås som utmark, og at det ikke foreligger krav i Finnmarksloven om at Sametingets retningslinjer må legges til grunn for det videre utredningsarbeidet. Sametingets synspunkter er likevel hensyntatt under utarbeidelsen av det foreliggende utredningsprogram. Virkninger av det meldte tiltaket som vil kunne berøre samiske interesser i området er etter NVEs vurdering ivare tatt under temaene "Reindrift" og "Kulturminner og kulturmiljø".